

t h e a t r e . s k

Tanec

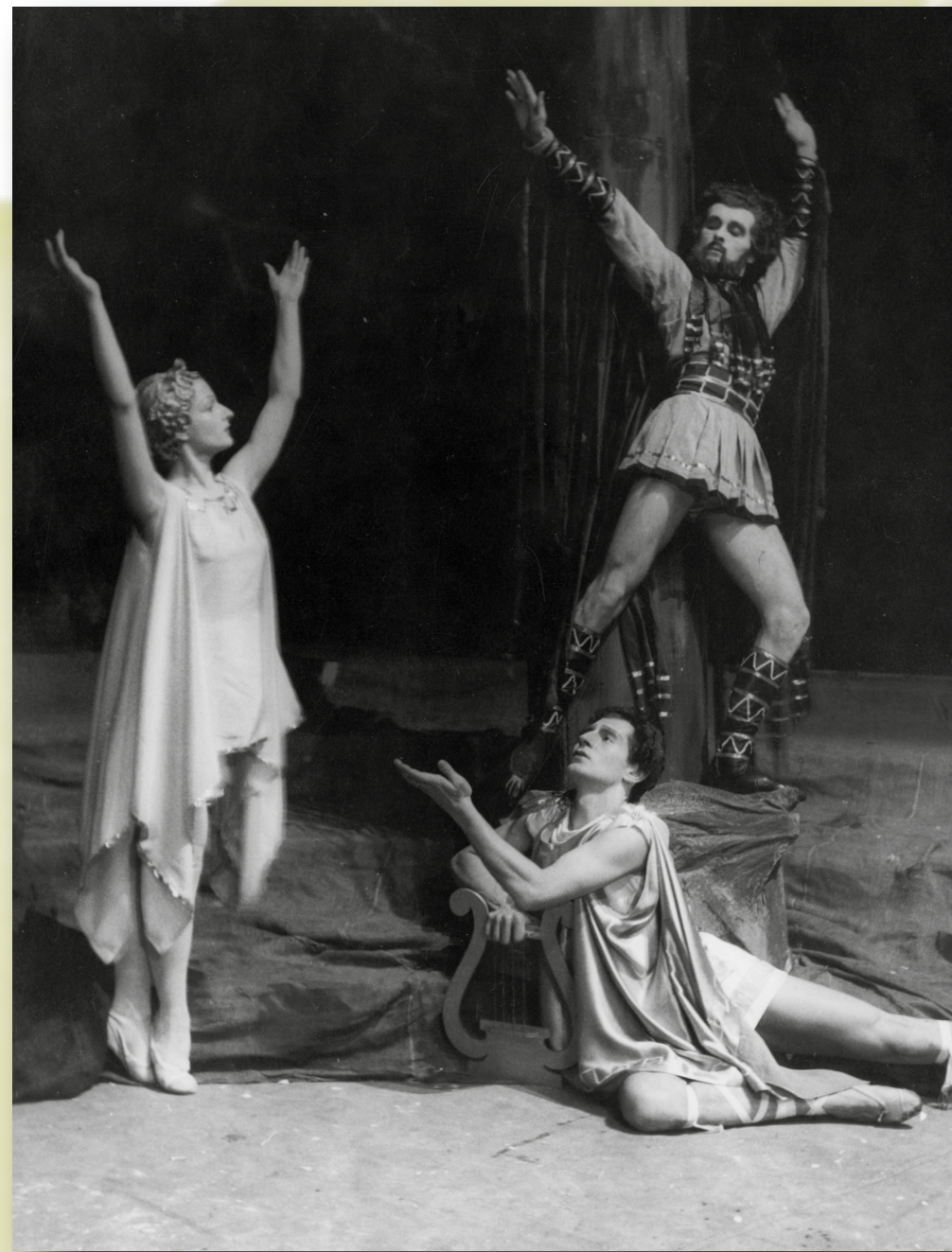
Petipovská a fokinovská línia na baletných scénach

Tanec na Slovensku sa za sto rokov svojej profesionálnej dráhy rozvinul do tanečného umenia na európskej úrovni. Interpreti všetkých jeho štýlov pôsobia na významných svetových scénach, v renomovaných súboroch, zakladajú po celom svete tanečné školy a tanečné súbory, ako choreografi vytvárajú inšpiratívne diela, ktoré vzbudzujú záujem nielen u divákov, ale aj u odbornej kritiky. Či už hovoríme o baletných umelcoch, tvorcoch a tanečníkoch súčasného tanca, performeroch a tanečníkoch scénického ľudového tanca, všetci sa uplatňujú v medzinárodnej konkurencii a prinášajú nové impulzy do vývoja tanečného umenia.

Ernő Dohnányi: PIEROTKIN ZÁVOJ
Slovenské národné divadlo Bratislava 20. 10. 1923
Choreografia Achille Viscusi
Zlava Ella Fuchsová, Ferdinand Gabiš
Foto Archív Slovenského národného divadla

Tibor Andrašovan: ORFEUS A EURYDIKA
Slovenské národné divadlo Bratislava 12. 3. 1949
Réžia a choreografia Stanislav Remar
Zlava Galina Basová, Stanislav Remar, František Bernatik
Foto Gejza Podhorský / Archív Divadelného ústavu

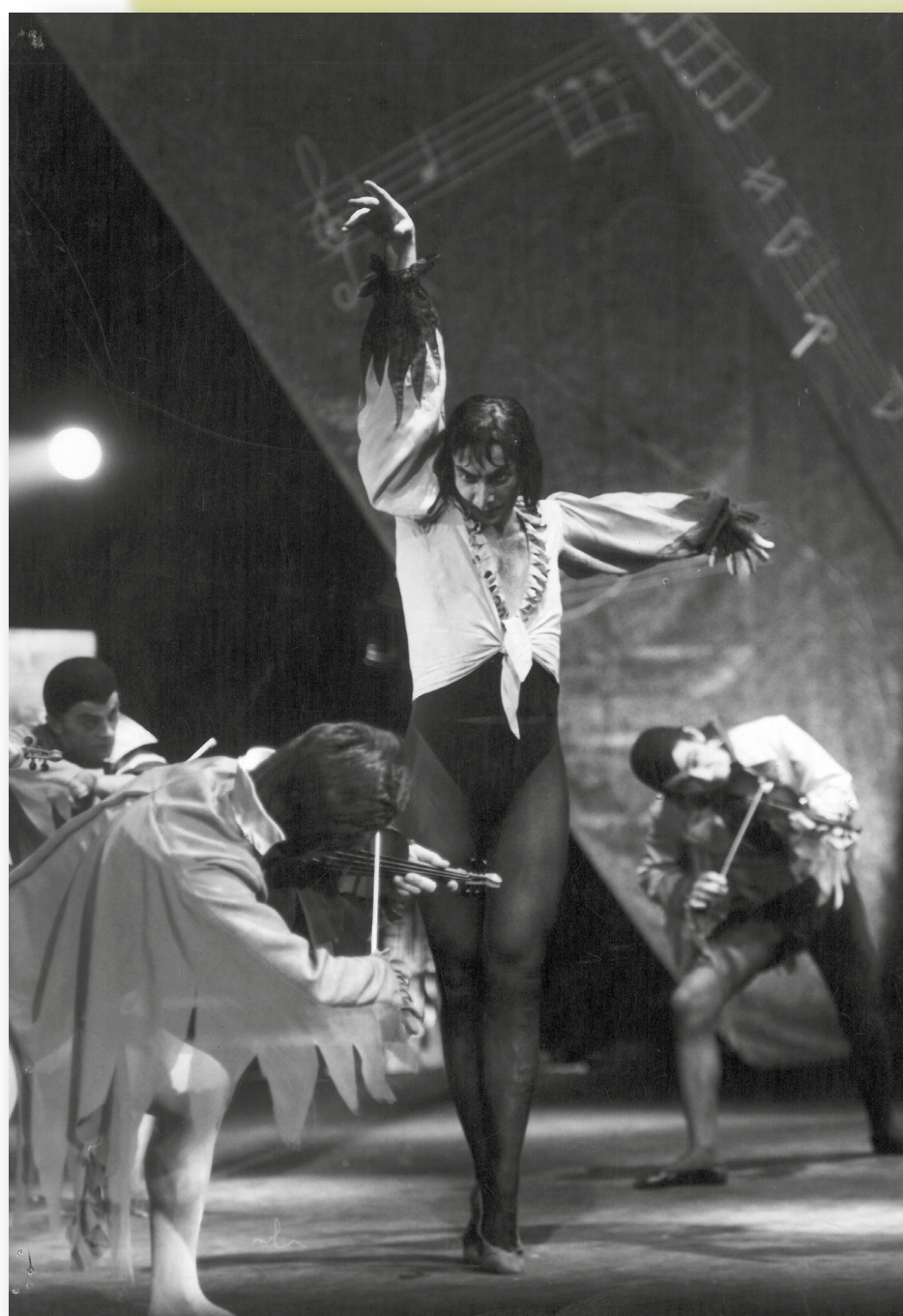
Alexander Konstantinovič Glazunov: RAYMONDA
Slovenské národné divadlo Bratislava 13. 3. 1950
Réžia a choreografia Jozef Zajko
Zlava Elena Sepesi, Jarmila Mansingrová, Tamara Isičenko, Gusta Starostová-Herényiová, Alica Flachová-Pastorová
Foto Gejza Podhorský / Archív Slovenského národného divadla

Antonio Vivaldi: V AKO VIVALDI
Slovenské národné divadlo Bratislava 15. 4. 1989
Choreografia a réžia Libor Vaculík
Dália Pechanová Gálíková, Juraj Šiška
Foto Archív Slovenského národného divadla

Sergej Rachmaninov: PAGANINI
Štátne divadlo Košice 15. 12. 1962
Choreografia Marilena Halászová a Andrej Halász
Andrej Halász
Foto Archív Divadelného ústavu

Igor Fiodorovič Stravinskij: SVÄTENIE JARI
Slovenské národné divadlo Bratislava 15. 11. 1964
Choreografia a réžia Karol Tóth
Zofia Tóthová Cerveňáková, Ján Haláma
Foto Jozef Vavro / Archív Divadelného ústavu

Rodion Konstantinovič Ščedrin – Georges Bizet: CARMEN
Slovenské národné divadlo Bratislava 7. 4. 1979
Choreografia Boris Slovák
Jurij Pavlovič Plavnik
Foto Archív Slovenského národného divadla

Prvá baletná premiéra v Slovenskom národnom divadle bol balet Léa Delibesa *Coppélia* (premiéra 19. 5. 1920), v ktorom popri nemeckých a českých tanečníkoch účinkovali aj mladé slovenské tanečné talenty. S rozvojom tanečného školstva nastal rozmach slovenského interpretačného umenia a naši umelci dokázali veľmi rýchlo naplno obsiahnuť petipovskú líniu baletného repertoáru. Zásadnými tvorivými osobnosťami slovenského baletu boli v minulosti Jozef Zajko, Stanislav Remar, Andrej a Marilena Halászová, Karol Tóth, Jozef Dolinský st. a Boris Slovák. Umelecké vedenie baletného súboru podporovalo aj umelecké snahy o uplatňovanie progresívneho fokinovského choreografického štýlu syntetizujúceho neoklasické vplyvy. Rovnako výraznú podporu mal aj rozvoj pôvodnej baletnej tvorby, ktorá vznikala v spolupráci s najvýznamnejšími osobnosťami hudobného a choreografického umenia (Karol Tóth, Libor Vaculík, Ondrej Šoth, Igor Holováč, Natália Horečná, Mário Radačovský a Ján Ďurovčík).

História slovenského baletného umenia je tvorená výraznými generáciami choreografov a tanečných interpretov. Etablujúcu generáciu tvoria osobnosti ako Ella Fuchsová-Lehotská, Gusta Herényiová, Florentína Lojeková, Peter Martin Rapoš, Ján Haláma, Zofia Tóthová, Zoltán Nagy, Miklós Vojtek, Gabriela Záhradníková a mnohí ďalší. Zásluha v rozvoji tanečného umenia patrí aj zakladateľskej generácii pedagógov Eve Jaczovej, Zlatuške Vincentovej, Petrovi M. Rapošovi, Ol'ge Markovičovej a celému radu ich nasledovníkov.

Sergej Sergejevič Prokofiev: ROMEO A JÚLIA – TAK AKO VČERA...
Slovenské národné divadlo Bratislava 13. 5. 2017
Choreografia Natália Horečná
Ilinca Ducin Gribincea, Igor Leushin
Foto Peter Brenkus / Archív Slovenského národného divadla

Zuzana Mistríková – Ondrej Šoth: M. R. ŠTEFÁNIK
Štátne divadlo Košice 18. 12. 2009
Choreografia Juraj Kubánka, Ondrej Šoth, Maksym Sklyar, Lyudmyla Vasylyeva
Eva Šklyarová, Sergii Iegorov
Foto Joseph Marčínský / Archív Štátneho divadla Košice

Cesare Pugni: ESMERALDA
Slovenské národné divadlo Bratislava 18. 3. 2018
Choreografia Vasilij Medvedev, Stanislav Fečo podľa Mariusa Petipu
Scéna z druhého dejstva
Foto Peter Brenkus / Archív Slovenského národného divadla

Moderný a súčasný tanec

Krust and Morgan – R. Gowe: LET IT GO
Tanečné divadlo Bralen Bratislava 16. 3. 2002
Choreografia Cristina Perera
Súbor Tanečného divadla Bralen
Foto Peter Brenkus / Archív Tanečného divadla Bralen

Ivo Sedláček: 3x20 / SQUAT
Divadlo Štúdio tanca Banská Bystrica 14. 3. 2019
Réžia a choreografia Martina Hajdyla Lacová
Zlava Michaela Mirtová, Tibor Trulík, Michaela Hulvejová, Matej Kubuš, Isabel Paladin
Foto Ján Viazanička / Archív Divadla Štúdio tanca

Michal Novinski – Oskar Rózsa: HLADKÁ HRANA
LAB (Labanov ateliér Bratislava) 13. 12. 2009
Réžia a choreografia Marta Poláková
Renáta Ptačin Bubniaková
Foto Noro Knap / Archív LAB

Eugen Gindl – Jozef Vlk: WOW!
Debris Company Bratislava 24. 2. 2017
Réžia Jozef Vlk
Stanislava Vlčeková
Foto Juraj Chlpík / Archív Debris Company

Jan Burian: ANIMALINSIDE
SKOK! o. z., Záhrada – Centrum nezávislej kultúry, Banská Bystrica 13. 12. 2012
Réžia a choreografia Jaro Viňarský
Zlava Marek Mensík, Jaro Viňarský
Foto Linda Průšová / Archív SKOK! o. z.

Simon Thierré: FRAGMENTS
Les SlovaK's, Europäisches Zentrum der Künste Hellaerau 2. 11. 2012
Choreografia Milan Herich, Peter Jaško, Martin Kilvady, Anton Lachký, Milan Tomášik
Zlava Peter Jaško, Milan Herich, Milan Tomášik, Martin Kilvady, Anton Lachký
Foto Bart Grietens / Archív Les SlovaK's

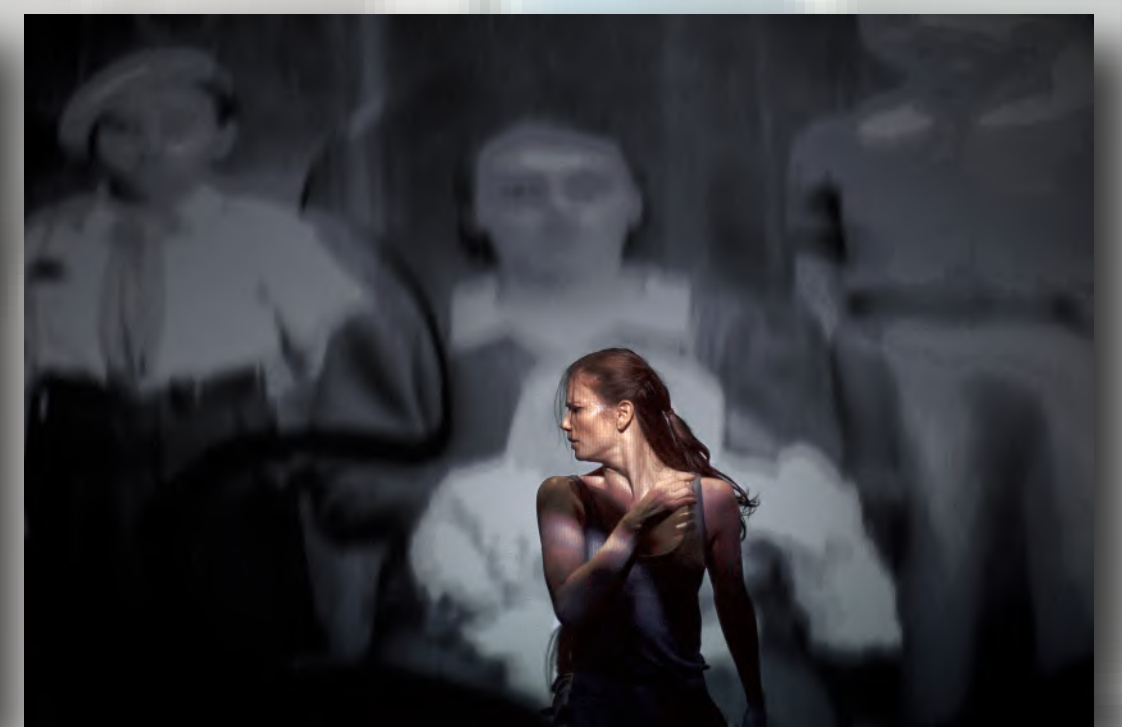
Igor F. Stravinskij: VTÁK OHNIVÁK
Slovenské divadlo tanca, Bratislava 24. 10. 2008
Choreografia Ján Durovčík
Zlava Petra Černová, Ján Špoták
Foto Mayo Hirc / Archív Slovenského divadla tanca

Vlado Holina: NIVEAU STABLE
RESERVA, o. z. 7. 4. 2019
Réžia a choreografia Lucia Holinová
Zlava Lukáš Bobalik, Renáta Ptačin Bubniaková, Daniel Raček, Barbora Janáková
Foto Lea Lovišková / Archív RESERVA, o. z.

Soňa Ferienčíková – Mária Júdová – Alexandra Timpau: EVERYWHEN
BOD.Y 20. 4. 2018
Réžia, choreografia, tanec Soňa Ferienčíková
Foto Vojtěch Brtnický / Archív BOD.Y

Folklórny tanec

Svetozár Stračina: TATRANSKÍ ORLI
Slovenský ľudový umelecký kolektív Bratislava 12. 10. 1980
Choreografia a réžia Juraj Kubánka
Súbor SLUK-u
Foto Archív SLUK-u

Svetozár Stračina: HOREHRONCI
Umelecký súbor Lúčnica, Dom ROH, Bratislava 10. 6. 1983
Choreografia Štefan Nosál
Tanečný súbor Lúčnica
Foto Peter Brenkus / Foto Archív Lúčnice

Tanečné umenie v Anglicku, USA a Nemecku v prvej polovici 20. storočia významne ovplyvnil bratislavský rodák, tanečný reformátor a choreograf Rudolf von Laban. Ako autora *Labanotation* – zápisu tanca a pohybovej analýzy, ho zaujímali vzťahy medzi ľudskou formou a okolitým priestorom. Tieto tézy sa o niekoľko desiatok rokov stali jednou z hlavných tém pre súčasný tanec.

Súčasný tanec, ako ho poznáme dnes, sa vyvinul z interpretačného a tvorivého potenciálu slovenských amatérskych súborov moderného tanca, ktorých rozvoj nastal od 70. rokov 20. storočia. Svojimi projektmi citlivo reagujú na aktuálne sociálno-spoločenské impulzy, na scénu prinášajú odvážne, často provokatívne spracovanie angažovaných tém. Charakter ich tvorby podporuje toleranciu a základné kultúrne hodnoty. Využívajú rôznorodé tvorivé prístupy: od konceptuálnych intelektuálnych prejavov cez použitie akrobatických prvkov až po intermedie fúzie umeleckých druhov a nových technológií v tanečných performanciách.

Nezávislú scénu súčasného tanca na Slovensku zastrešuje sčasti Platforma súčasného tanca (PLaST). Jediným súborom so stálou scénou je Divadlo Štúdio tanca v Banskej Bystrici. Ostatné súbory pôsobia pohostinne v kultúrnych centrách a divadlách na Slovensku a veľká časť umelcov sa etablovala v zahraničí a participuje na medzinárodných koprodukčných projektoch.

Na Slovensku sa kontinuálne rozvíja aj profesionálny folklórny tanec, ktorý je postavený na základoch ľudového prejavu. Transformuje ho do progresívnej javiskovej podoby blízkej tanečnému divadlu a tým vzniká originálna scénická forma tanca bohatá na rytmické nuansy a rôznorodosť folklórnych krokových a pohybových väzieb. Najvýraznejšími predstaviteľmi slovenského scénického folklórneho tanca sú súbory SLUK a Lúčnica.

theatre.s k

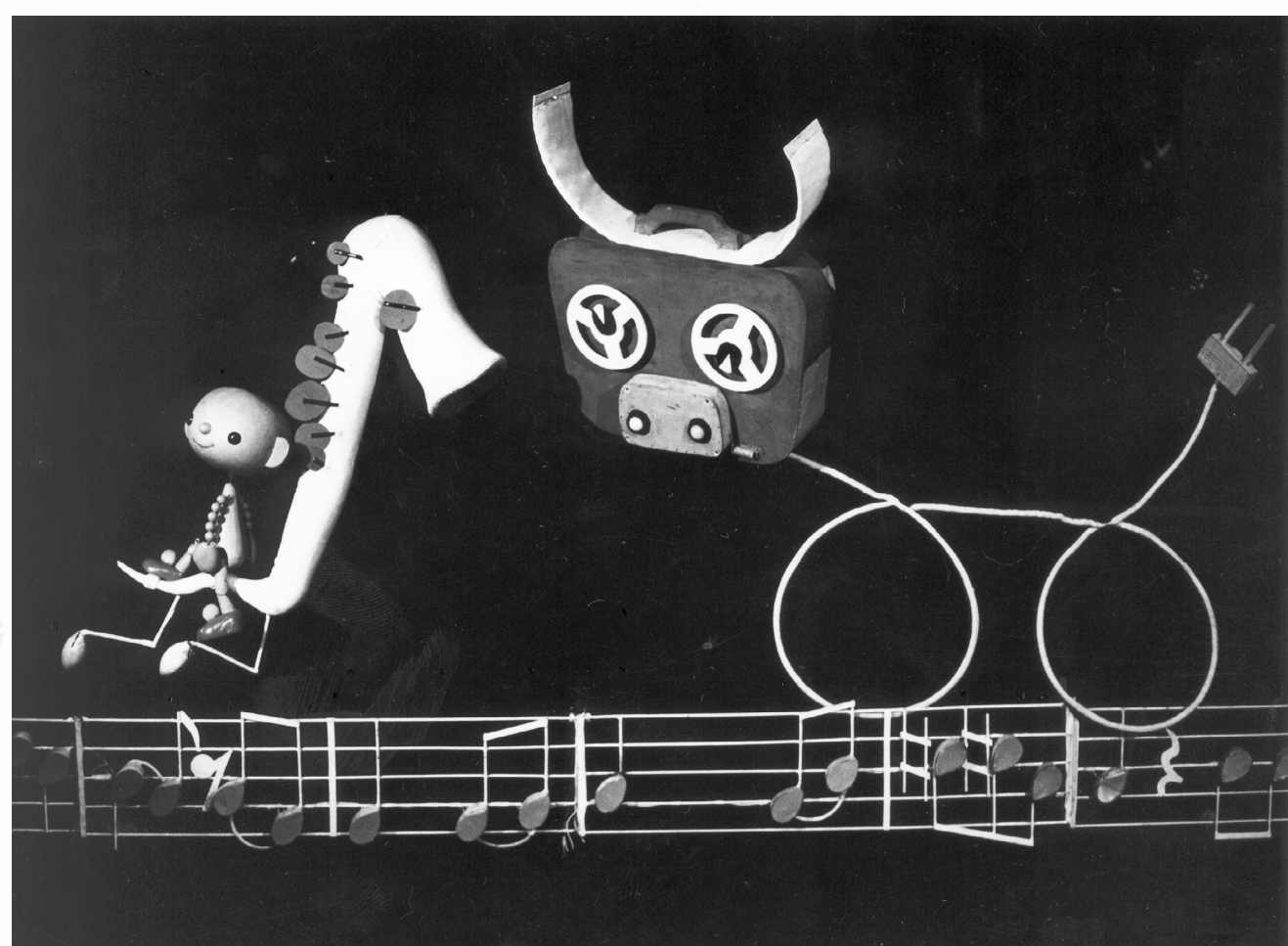
Bábkové divadlo

Slovenské profesionálne bábkarstvo prešlo počas svojej sedemdesiatročnej existencie vývinom, v rámci ktorého sa svojimi osobitnými tvorivými výsledkami plnohodnotne zaradilo medzi ostatné divadelné druhy na Slovensku. Rozvoj ochotníckeho bábkarstva na Slovensku v prvej polovici 20. storočia formovalo spoločné kultúrno-spoločenské zázemie Československej republiky aj tradícia kočovných bábkarov 19. storočia. Priekopníkom slovenských kočujúcich bábkarov bol Ján Stražan. Na prelome 19. a 20. storočia sa rozrástol svet slovenských bábkarov o rodinu Dubských a Anderlovcov.

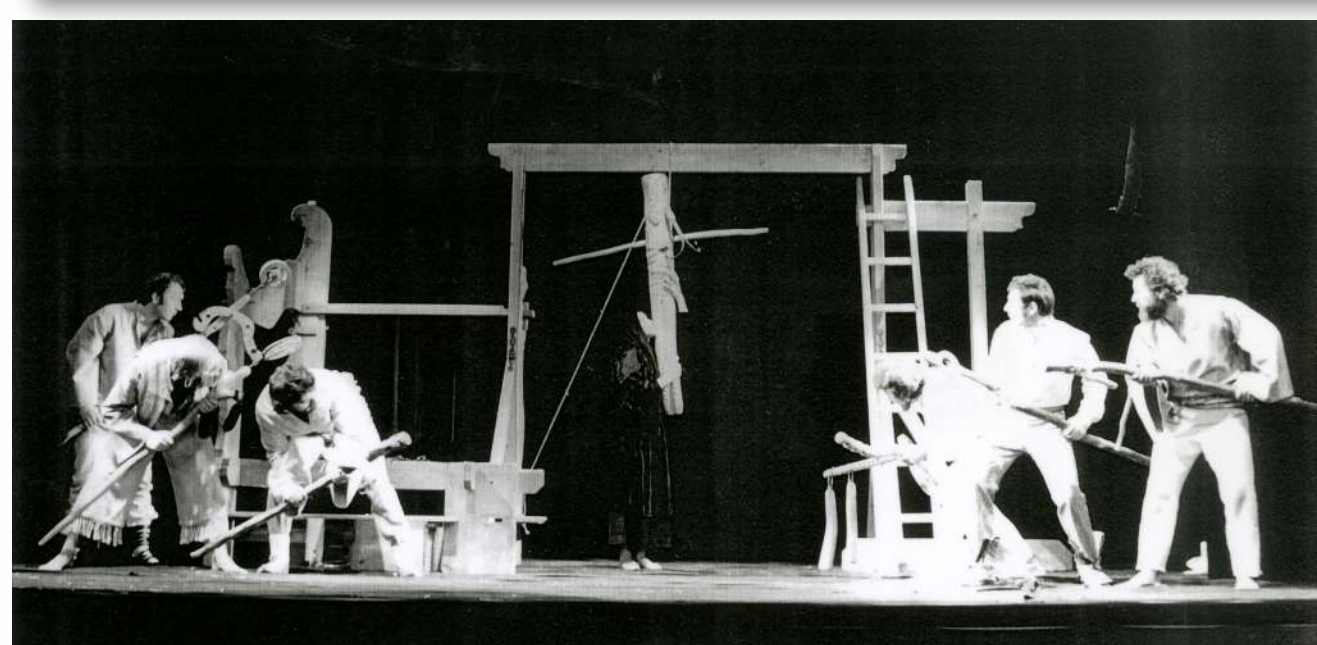
V 50. rokoch minulého storočia začali postupne vznikať profesionálne bábkové divadlá. Spočiatku boli administratívnu súčasťou krajových divadiel a len postupne sa osamostatňovali. Ich vznik bol úzko spätý s aktívnou prácou ochotníckych bábkarov. Mnohí už vtedy používali netradičné alebo aspoň na svoju dobu moderné výrazové prostriedky. Ako prvé vzniklo Bábkové divadlo Žilina (1950), ďalšie vzniklo v Nitre (1951, dnes Staré divadlo Karola Spišáka), Bratislave (1957, dnes Bratislavské bábkové divadlo), Bábkové divadlo v Košiciach (1959) a v Banskej Bystrici (1960, dnes Bábkové divadlo na Rázcestí). V priebehu nasledujúcich desaťročí profesionálne bábkové divadlá vytvorili vlastnú pôvodnú bábkaršnú dramatikú (Ján Romanovský, Ján Ozábal, Ľubomír Feldek, Jozef Mokoš, Ján Uličiansky), popri detskom začali oslovovať aj dospelého diváka, využívali rôzne typy bábok a postupne prešli k odkrytému vedeniu, ktorému okrem antiiluzívnosti dominuje hravosť, metafora a partnerský vzťah herca a bábky. Pôsobili v nich významní režiséri (Ján Romanovský, Bohdan Slavík, Karel Brožek, Vladimír Predmerský, Milan Tomášek, Bedřich Svatoň, Ján Hižnay, Ján Uličiansky, Ľubomír Vajdička, Jozef Bednárík a i.) a scénografi (Jana Pogorielová, Hana Cigánová, Eva Farkašová, Ján Zavarský, Peter Čisárik, Miroslav Duša a i.).

Dôležitá zmena vo vývoji slovenského divadla nastala po roku 1989. V tomto období začali oficiálne vznikať súkromné bábkové divadlá. Zakladali ich absolventi odboru bábkarstva z pražskej Divadelnej fakulty Akadémie múzických umení a neskôr aj bratislavskej Katedry bábkarškej tvorby Vysoké školy múzických umení. Prelínaním žánrov a foriem vznikajú synkretické inscenácie, ktoré v sebe spájajú prvky a postupy z rôznych divadelných druhov (pantomíma, bábkové divadlo, tanečné, pohybové divadlo). Nezávislé divadlá priniesli aj návrat k tradičnému bábkaršnému remeslu a jeho starobylým technikám a témam, často transformovaným do nového šatu. Spoločne s tvorbou piatich verejných (samosprávnych) divadiel dávajú súčasnému slovenskému bábkarstvu žánrovú, dramaturgickú a inscenačnú pestrosť.

Bohdan Slavík:
MOMENT MUZICAL
Štátne bábkové divadlo v Bratislave
17. 6. 1967
Réžia Bohdan Slavík
Záber z inscenácie
Foto Olga Bleyová / Archív
Divadelného ústavu

Karel Brožek – Jozef Mokoš:
JÁNOŠÍK (VARIÁCIA III.)
Krajské bábkové divadlo
v Banskej Bystrici
27. 9. 1975
Réžia Karel Brožek
Záber z inscenácie
Foto Karel Hejzman / Archív
Divadelného ústavu

Oscar Wilde – Ondrej Sliacky:
ŠTASTNÝ PRINC
Bábkové divadlo v Košiciach
25. 11. 1983
Réžia Ján Uličiansky
Záber z inscenácie
Foto Tárna Poláková / Archív
Divadelného ústavu

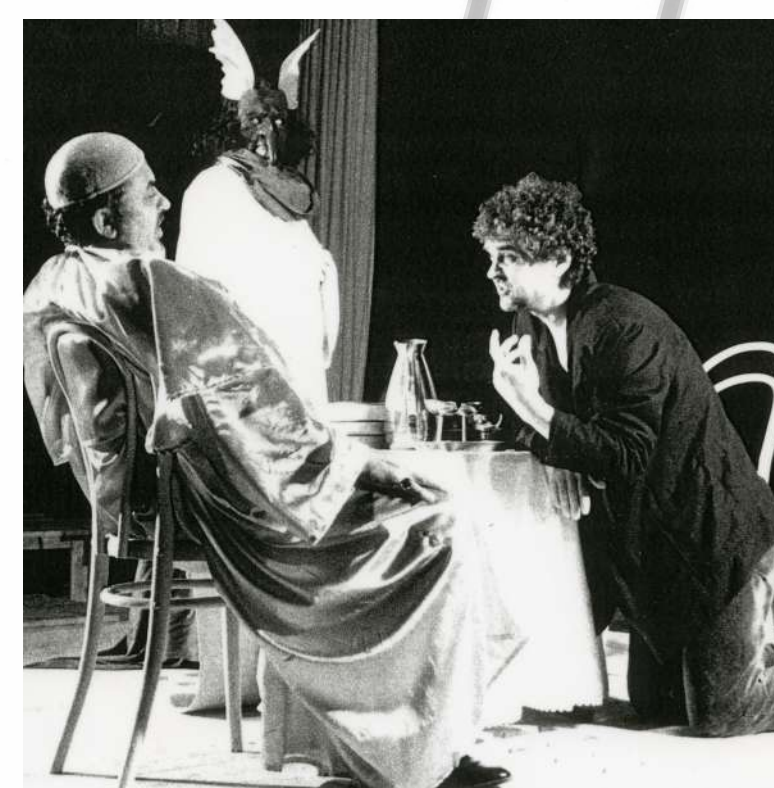
Carlo Gozzi: LÁSKA K TROM POMARANČOM
Bábkové divadlo Žilina 6. 2. 2009
Réžia Milan Sládek
Zlava Peter Tabaček, Juraj Tabaček, Michal Németh
Foto Milo Fabian / Archív Divadelného ústavu

Wolfgang Amadeus Mozart – Emanuel Schikaneder:
ČAROVNÁ FLAUTA
Štátne bábkové divadlo v Bratislave 9. 3. 1990
Réžia Jozef Bednárík
Záber z inscenácie
Foto Tibor Huszár / Archív Divadelného ústavu

Iveta Škrípková: DOJÍMATE MA VEEMI...
Bábkové divadlo na Rázcestí
Banská Bystrica 26. 5. 1992
Réžia Marián Pecko
Zlava Štefan Pišša, Jozef Šamaj, Ján Kožuch
Foto Jozef Lomnický / Archív Divadelného ústavu

Christopher Marlowe: FAUST
Bábkové divadlo Nitra 10. 1. 1995
Réžia Ondrej Spišák
Záber z inscenácie
Foto Matúš Olha / Archív Divadelného ústavu

Agda Bavi Pain: JÁN OŠÍK A POMSTITEĽ S FUJARU
Dezorzovo lútkové divadlo Bratislava 17. 12. 2015
Réžia Gejza Dezorz
Záber z inscenácie
Foto Jozef Páleník / Archív Divadelného ústavu

Carlo Collodi – Ivan Martinka: PINOCCHIO
Nové divadlo Nitra 15. 10. 2017
Réžia Ivan Martinka
Zlava Lucia Korená, Katarína Petrusová, Filip Hajduk, Agáta Spišáková, Ľubomíra Dušanovičová
Foto Collavino / Archív Divadelného ústavu

Katarína Aulitisová – Tatjana Lehenová: O DEVIATICH MESIAČIKOCH
Divadlo PIKI Pezinok 13. 6. 1993
Réžia Katarína Aulitisová
Katarína Aulitisová
Foto Archív Divadelného ústavu

R • K
SL • VENSKEH •
DIVADLA 2 • 2 •

theatre . s k

Moderné formy divadla

Slovenskí profesionálni divadelníci sa takisto nechali inšpirovať avantgardnými postupmi prvej polovice 20. storočia a tieto postupy využili na prelome 30. a 40. rokov v niektorých inscenáciách činohry Slovenského národného divadla.

Tieto tendencie boli po 2. svetovej vojne zbrzdené spoločenskými a politickými zmenami, ktoré nedávali podobným podobám divadla a umenia veľa priestoru na realizáciu.

Začiatkom 60. rokov vznikali na Slovensku podľa českého vzoru divadlá mladých foriem. K najvýraznejším patrili kabaretno orientovaná Tatra revue s kriticko-satirickými inscenáciami na dobovo aktuálne témy, Radošinské naivné divadlo – do roku 1989 poloprofesionálne divadlo s naivnou štylizáciou a radošinským dialektom ako základom svojej poetiky, či Divadlo na korze, ktoré nadviazovalo na poetiku malých javiskových foriem so živým kontaktom s publikom a pokusmi o prezentovanie divadla poézie a o text-appealové divadlo. Po zásahu štátnej moci boli Tatra revue a Divadlo na korze v roku 1971 zatvorené a prinútené ukončiť svoju činnosť. V 60. rokoch pôsobil v Bratislave aj medzinárodne úspešné Divadlo pantomímy Milana Sládka, ktorý sa po roku 1970 rozhodol zostať v Nemecku, kde v Kolíne nad Rýnom založil legendárne divadlo Kefka (1974).

V marci 1965 pozvala významná slovenská básnická skupina Osamelí bežci amerického básnika Allena Ginsberga na návštevu Bratislavy, kde navštívil Divadlo poézie.
Foto Archív Divadelného ústavu

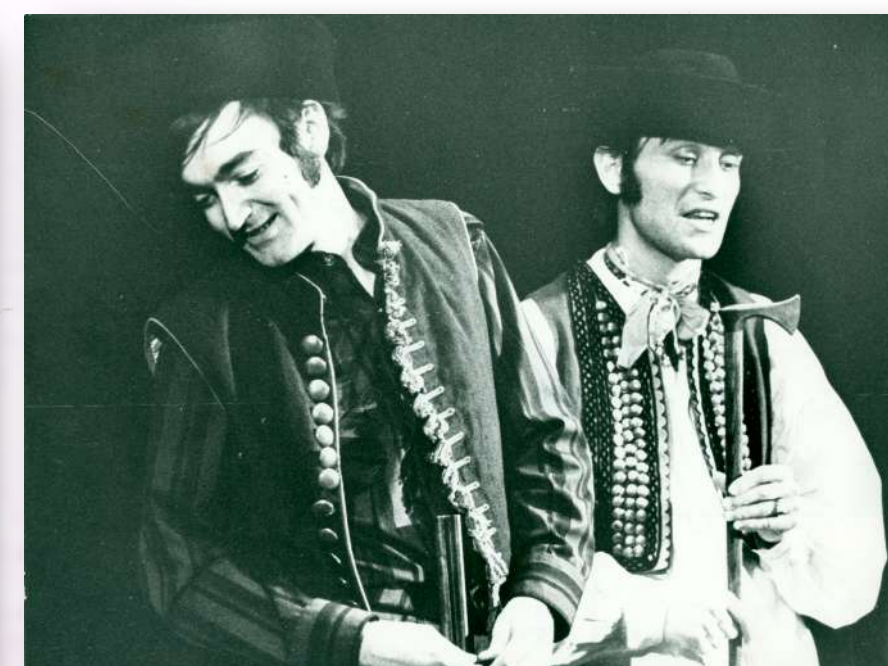
Georg Büchner: DANTONOVA SMŔŤ
Slovenské národné divadlo Bratislava 19. 10. 1940
Réžia Ferdinand Hoffmann
Foto Archív Divadelného ústavu

Samuel Beckett: ČAKANIE NA GODOTA
Divadlo na korze Bratislava 21. 12. 1968
Réžia Vladimír Strnisko
Zlava Martin Huba, Stanislav Dančiak, Marián Labuda
Foto Archív Divadelného ústavu

Stanislav Štepa: JÁÁÁNOŠÍFK
Radošinské naivné divadlo Bratislava 14. 11. 1970
Réžia Stanislav Štepa
Zlava Stanislav Štepa, Milan Markovič
Foto Archív Divadelného ústavu

Thomas Mann: TRISTAN
Divadlo pod hradom pri Divadle Andreja Bagara v Nitre 3. 2. 1980
Réžia Jozef Bednárík
Zlava Zuzana Jezerská, Anton Živčič
Foto Archív Divadelného ústavu

Obdobie 70. a 80. rokov 20. storočia neprialo vzniku nových divadiel štúdiového typu, ktoré by neboli závislé od štátnych inštitúcií, aj preto sa nové divadelné formy objavovali skôr v amatérskych a študentských divadlách.

Až po roku 1990, pod vplyvom zmeny politických a spoločenských pomerov, sa otvorili možnosti na vznik nových nezávislých zoskupení, ktoré pracovali s rôznorodými novátorskými divadelnými prostriedkami ako dekompozícia textu, fragmentácia javiskového prejavu, fyzická akcia, využívali prvky fyzického divadla, nového cirkusu či hudobnej a výtvarnej performance. Na Slovensko sa vrátil aj Milan Sládek, ktorý v Divadle Aréna viedol nielen divadlo pantomímy, ale organizoval aj medzinárodný pantomimický festival Kauklíar.

Milan Sládek: UBU
Divadlo Aréna Bratislava 25. 2. 1999
Réžia Milan Sládek
Zlava Milan Sládek, Dušan Musil, Mírka Šefránková, Ingrid Portellová, Michal Ševčík, Peter Tabaček, Radomír Milič
Foto Ctibor Bachratý / Archív Divadelného ústavu

Blaho Uhlár – Miloš Karásek a kol.: IMPASSE
Divadlo STOKA Bratislava 22. 6. 1991
Réžia Blaho Uhlár
Zlava Erika Fábryová, Ingrid Hrubaničová
Foto Ivan Finta / Archív Divadelného ústavu

Viliam Klimáček – Karol Vosátko a kol.: ENGLISH IS EASY, CSABA IS DEAD
Divadlo GUNA GU Bratislava 28. 10. 2000
Réžia Karol Vosátko
Foto Ctibor Bachratý / Archív Divadelného ústavu

Postupne vznikalo množstvo nezávislých divadelných subjektov, ktoré sa kreovali aj z radov profesionálov. Niektoré z nich až manifestačne ovplyvnili divadelné dianie na Slovensku. Postupne formujúca sa nezávislá scéna, aj vďaka vzniku kultúrnych centier naprieč celým Slovenskom, bezprostredne reaguje na umelecké, kultúrne a spoločenské dianie doma a v zahraničí a stáva sa neodmysliteľnou súčasťou slovenského divadla.

Tadeusz Słobodzianek: PROROK ILJA
Teatro Tatro Nitra 26. 9. 2005
Réžia Ondrej Spišák
Zlava Rudo Kratochvíl, Milan Vojtela, Milan Ondřík
Foto Ctibor Bachratý / Archív Divadelného ústavu

Marek Piaček: 2'16" A POL: VESMÍRNA ODYSEA
Stanica Zilina-Záriečie 4. 5. 2014
Autor a dirigent Marek Piaček
Foto Natália Zajačiková / Archív Divadelného ústavu

Iveta Ditte Jurčová – Michal Ditte: MIRACLES
Divadlo Pôtoň Bátovce 7. 5. 2017
Réžia Iveta Ditte Jurčová (Divadlo Pôtoň), Andrej Kalinka (Med a prach), Sláva Daubnerová, Jozef Vlk (Debris Company)
Foto Damas Gruska / Archív Divadla Pôtoň

R • K
SL • VENSKEH •
DIVADLA 2 • 2 •

theatre.sk

Divadlo národnostných menšín

Federico García Lorca: DOM BERNARDY ALBY
Maďarské oblasťné divadlo Komárno (dnes Jókaiho divadlo v Komárne) 9. 3. 1966
Réžia József Konrád
Zlava Zsuzsa Bottkaová, Aranka Szentpéteryová, Ester Nagy
Foto Archív Divadelného ústavu

István Kerékgyártó: SPIATOČKA/RÜKVERC
Divadlo Thália Košice 5. 3. 2015
Réžia József Czajlik
Zlava v popredí Erik Ollé, Szilárd Petrik; v pozadí Andrea Szoták, Lilla Dégner, Henrieta Rab
Foto Emese Tóth / Archív Divadla Thália

Daniela Hívešová-Šilanová: MIESTO PRE RÓMOV
Divadlo Romathan Košice 19. 12. 1997
Réžia Ján Šilan, Milan Godla
Milan Kováč
Foto Svätopluk Písecký / Archív Divadelného ústavu

Nikolaj Vasilievič Gogol: ŽENBA
Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov 27. 11. 1993
Réžia Valentin Kozmenko-Delinde
Zlava Jozef Tkáč, Igor Latta, Vasil' Rusiňák, Ludmila Kozmenková
Foto Pavol Koval' / Archív Divadelného ústavu

Fenoménom slovenskej profesionálnej divadelnej scény je existencia divadiel národnostných menšín, ktoré sú plnohodnotnou súčasťou siete profesionálnych divadiel na Slovensku a prinášajú zároveň svoju kvalitu a esprit. Zo slovenských javísk tak okrem slovenčiny znie maďarčina, rusínčina a rómčina. Ako prvé začalo pôsobiť v roku 1945 Ukrajinské národné divadlo (dnes Divadlo Alexandra Duchnoviča), v roku 1952 vzniklo Maďarské oblasťné divadlo v Komárne (dnes Jókaiho divadlo v Komárne) a neskôr bola otvorená aj pobočná scéna Thália v Košiciach, ktorá sa po roku 1989 administratívne osamostatnila a dnes pôsobí ako Divadlo Thália (Thália Színház). V roku 1992 vzniklo Divadlo Romathan so sídlom v Košiciach. Dramaturgie divadiel sa nesústreďujú len na udržiavanie tradícií a kultúry daných národnostných menšín. Romathan vo svojich začiatkoch prepájal sociálne začlenenie s tvorbou divadelných inscenácií, ktoré čerпали z folklóru. Maďarské divadlá sú zároveň aj kultúrnym mostom medzi domovskou krajinou a Slovenskom. Divadlá národnostných menšín pravidelne prinášajú inšpiratívne a odvážne tituly, ktoré rezonujú u odbornej a širokej verejnosti.

Komunitné divadlo

Po roku 1989 sa začali slovenskí divadelníci a divadelníčky sústreďovať aj na cieľové skupiny, ktoré boli v dobách socializmu zaznávané alebo sa im dramaturgie existujúcich divadiel nevenovali. Tvorcovia sa zamerali na problémy, pohľady a reflexiu rôznych komunít, predovšetkým však na ľudí s telesným alebo mentálnym hendikepom, na ľudí bez domova, LGBT skupinu či feministické združenia a posúvali výrazne aj spoločenskú diskusiu na uvedené témy.

Iveta Škrípková: MOCAD(R)ÁMY
Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica, Štúdio T.W.I.G.A. Banská Bystrica 30. 4. 2008
Réžia Iveta Škrípková
Marianna Mackurová
Foto Lukasz P. Wojciechowski / archív BDnR

Andrej Kuruc – Michal Hvorecký – Peter Scherhauser: IDENTIKIT
Divadlo NoMantinel Bratislava 7. 11. 2016
Réžia Adriana Totiková
Eva Sakalová
Foto Robert Tappert / Archív Divadla NoMantinel

Viera Dubačová a kol.: CHRÁNENÉ ÚZEMIE
Divadlo z Pasáže Banská Bystrica 22. 5. 2009 (premiéra v Cedar Rapids v Iowe, USA)
Réžia Viera Dubačová
Súbor Divadla z Pasáže
Foto Peter Snadík / Archív Divadelného ústavu

Tiché iskry: RESPEKTÍVE
Divadlo Tiché iskry Banská Bystrica 12. 12. 2015
Réžia Valéria Daňhová
Zlava Peter Vrtó, Michal Hefty, Jozef Rigo, Zuzana Knapová
Daubnerová, Tomáš Máňa
Foto Denisa Pajkošová, Milan Bielik / Archív Divadla Tiché iskry

Uršula Kovalyk: DEŇ MŔTVÝCH (DÍA DE MUERTOS)
Divadlo bez domova Bratislava 4. 6. 2008
Réžia Patrik Krebs
Zlava Cecília Maderová, Veve Szekérová
Foto Patrik Krebs / Archív Divadla bez domova

George Tabori: JUBILEUM
Divadlo Zrakáč Bratislava 11. 6. 2014
Réžia Kristína Chlepková
Súbor Divadla Zrakáč
Foto Archív Divadla Zrakáč

R • K
SL • VENSKEH •
DIVADLA 2 • 2 •